

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46

2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

E-mail delink@telenet.be

Draaiboek van het zorgbeleid

Opgesteld door Thaisa Kets – zorgcoördinator kleuterschool De Link

Het zorgbeleid van een school bestaat uit drie grote pijlers: schoolniveau, klas/leerkrachtniveau en kindniveau. Het omvat dus meer dan enkel de begeleiding van kleuters, waarover de klastitularis een bezorgdheid ervaart (zie punt 1). Daarom is er in bijlage I een document terug te vinden dat een overzicht geeft van het zorgbeleid op school.

1. Algemene afspraken wanneer er een bezorgdheid bestaat om kleuters

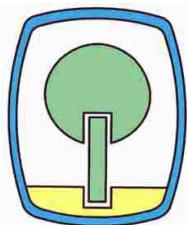
Opgelet: hier wordt enkel gesproken over moeilijkheden van een bepaalde kleuter. Het kan ook zijn dat de leerkracht advies/ondersteuning nodig heeft voor wat betreft een aanpak, individueel of in de klas. Deze zaken worden op informele momenten, tijdens tweemaandelijksse zorgoverlegmomenten en tijdens de MDO's besproken.

Juffen kunnen bepaalde moeilijkheden ervaren met een kleuter in hun klas. De bezorgdheid kan van eender welke aard zijn (gedrag, denkontwikkeling, sociaal,...). Omdat het zo uiteenlopend is, worden enkele algemene afspraken opgesomd:

- a. Wanneer de juf opmerkt dat een kleuter, om eender welke reden, niet mee kan met het gemiddelde niveau dat samenhangt met de leeftijd (onder het niveau of doet het beter dan het gemiddelde niveau), dan zal deze steeds starten met te differentiëren in de klasgroep. De juf probeert een aantal interventies uit. Deze interventies kunnen van een uiteenlopende aard zijn (meer tijd geven, iets extra herhalen, moeilijkere opdrachten geven,...). Dit vormt de **brede basiszorg**.
- b. Indien er na deze interventies geen vooruitgang opgemerkt wordt of men met deze manier van werken geen kans op slagen ondervindt dan wordt de **verhoogde zorg** ingeschakeld. Deze zorgverbreding wordt door Thaisa Kets uitgevoerd, die de functie van zorgcoördinator invult.

De klastitularis brengt de zorgcoördinator mondeling en het liefst ook schriftelijk op de hoogte van de moeilijkheid of bezorgdheid. Zij bezorgt ook een overzicht van de reeds uitgevoerde interventies en de daarbij horende beoordeling van het functioneren van de kleuter (terug te vinden in KVS en uitvoeringsplannen).

Dus de uitbreiding van zorg vertrekt steeds vanuit een vraag van de klastitularis, die de kleuter het beste kent. Zij brengt de zorgcoördinator steeds op de hoogte van bepaalde moeilijkheden en stelt zelf de vraag naar een extra begeleiding.

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46

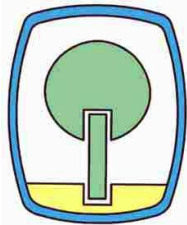
2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

E-mail delink@telenet.be

- c. Na de informatieoverdracht gaat de zorgcoördinator samen met de juf op zoek naar gerichte interventies op maat van de kleuter, welke dus aansluiten bij zijn of haar ontwikkelingsniveau.
In sommige gevallen kan het nodig zijn dat de zorgcoördinator in de klas gaat observeren alvorens actief te handelen. Deze observatiegegevens worden steeds bezorgd aan de klastitularis (cfr. observatieschema).
Daarnaast is het mogelijk dat de zorgcoördinator aanwezig is tijdens het klasgebeuren en daar aan differentiatie doet met een (aantal) kleuter(s).
Daarnaast kan een kleuter individueel begeleid worden in de zorgklas.
- d. Indien de zorg interventies uitvoerde, worden uitvoeringsplannen ingevuld om de juf op schriftelijke wijze op de hoogte te brengen van de gedane acties (zie uitvoeringsplannen: taal, fijne motoriek, grove motoriek, socio-emotioneel functioneren, denkontwikkeling).
Afhankelijk van de soort begeleiding worden er verslagen gemaakt en in het kleuterdossier gestoken. Bijvoorbeeld bij een individueel gesprek met een kleuter.
- e. De ouders worden op de hoogte gebracht door de zorgcoördinator wanneer zij een begeleiding plant. Dit gebeurt door een standaard brief die meegegeven wordt met kindjes die extra zorg krijgen.
- f. Wanneer de zorgcoördinator een begeleiding opstart, waakt deze over de ondernomen acties en volgt de evolutie op van de kleuter.
De klastitularis vervult een belangrijke rol op gebied van observatiegegevens in de klassituatie en staat mee in voor het opvolgen van de evolutie.
- g. Wekelijks vindt er een zorgvergadering plaats tussen directie en zorgcoördinator. Daar wordt alle geboden zorg besproken, de contacten met ouders, informatie doorgegeven,...
- h. Indien extra ondersteuning door de zorg ontoereikend blijkt, kan er besloten worden om de hulp in te roepen van externen. Voor er actie ondernomen wordt, worden de betrokken ouders steeds verwittigd door de klastitularis en de zorgcoördinator. Dit is dan een **uitbreiding van zorg**.
- i. Externen die wij als school kunnen inschakelen zijn onder meer: het CLB, logopedisten, GON, ...
Deze externen worden steeds gecontacteerd door de zorgcoördinator of de directie.
- j. Indien er samengewerkt wordt met externen, zal er een overlegmoment plaatsvinden zodanig alle betrokkenen verder kunnen met de voor hen relevante informatie.

2. Mogelijkheden van communicatie en informatieoverdracht:

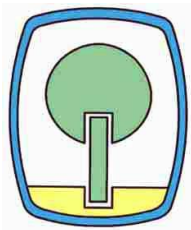
Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46
2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

E-mail delink@telenet.be

- De klastitularis brieft de zorgcoördinator indien deze moeilijkheden/bezorgdheden ervaart. Dit kan schriftelijk en/of mondeling.
- Tweemaandelijks vindt er een zorgoverleg plaats tussen de zorgcoördinator, alle juffen van dezelfde leeftijdsgroep en de directie. Bedoeling is dan om onderwerpen m.b.t. zorg te bespreken en elkaars ervaringen uit te wisselen.
- Wekelijks is er een zorgvergadering tussen directie en zorgcoördinator.
- Drie keer per schooljaar wordt een intern MDO georganiseerd. Vooraf dienen de leerkrachten schriftelijk weer te geven welke kleuters ze wensen te bespreken en wat hun hulpvraag daaromtrent is (cfr. document voorbereiding MDO). Tijdens dit intern MDO worden kleuters besproken waarover een bezorgdheid bestaat bij de klastitularis. Het is dan de bedoeling om samen tot een concrete wijze van aanpak te komen, om een zorg op maat te bieden aan deze kleuter.
De aanwezigen tijdens dit intern MDO zijn: de directie, de klastitularis en de zorgcoördinator.
Het laatste intern MDO van de derde kleuterklassen wordt mee gevolgd door de zorgcoördinator van de lagere school.
De zorgcoördinator noteert tijdens de MDO's, deze notities worden bijgehouden in het kaftje van de kleuter.
- Twee keer per schooljaar wordt er een extern MDO georganiseerd. Ouders dienen op de hoogte gebracht te worden wanneer hun kleuter besproken wordt.
Tijdens de externe MDO's worden kleuters besproken waarover eveneens een bezorgdheid bestaat maar waarvan de zorg op school ontoereikend blijkt. Hierom doen we beroep op externen, namelijk het CLB.
De aanwezigen tijdens de externe MDO's zijn: het CLB, de directie, de klastitularis en de zorgcoördinator.
Het laatste externe MDO van de derde kleuterklassen wordt mee gevolgd door de zorgcoördinator van de lagere school.
Na deze externe MDO's wordt er een handelingsplan opgesteld voor de besproken kleuters, door de zorgcoördinator, die eveneens een kopie bezorgt aan de leerkrachten.
- Leerkrachten bewegingsopvoeding observeren de ontwikkelingsaspecten van de grove motoriek. Zij bezorgen deze informatie aan de klastitularis en communiceren dit aan de zorgcoördinator.
- Tweemaandelijks vindt er een sociaal MDO plaats. Dit wordt georganiseerd om alle kleuters te bespreken waarvan we weten of vermoeden dat zij in een problematische opvoedingssituatie leven. Ook kinderen met emotionele moeilijkheden worden dan besproken. Afhankelijk van de problematiek wordt besloten om de klasjuf mee aanwezig te laten zijn maar meestal brengt de zorgcoördinator de juf schriftelijk en mondeling op de hoogte.
- Acties die met de kleuters gebeuren worden genoteerd op een uitvoeringsplan. Dit gaat naar de klastitularis en wordt door hen bijgehouden in een map. Ook de zorg

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46
2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

E-mail delink@telenet.be

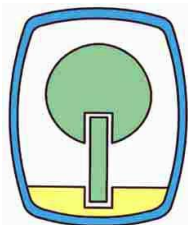
houdt een schriftelijke weergave bij van al de interventies die de zorg zelf uitvoerde, die eveneens zijn terug te vinden in het kaftje van de kleuter.

- Wanneer een leerkracht een bezorgdheid ervaart, kan zij deze bespreken tijdens een oudercontact. Ook de zorgcoördinator en de directie kunnen oudercontacten mee doen.

Er zijn vaste momenten waarop oudercontacten worden georganiseerd (twee maal per jaar). Daarnaast kunnen er ook "losse" momenten ingelast worden indien dit nodig blijkt te zijn.

Oudercontacten worden georganiseerd daar wij trachten op een handelingsgerichte wijze te werken, en zo ook het samenwerkingsaspect kan voltooid worden (Bijlage II).

Bijlage I:

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46

2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

E-mail delink@telenet.be

Zorgbeleid in de school: gerichte acties op 3 niveaus

- 1. Schoolniveau: visie- ontwikkeling en coördinatie van zorginitiatieven op het niveau van de school (scholengemeenschap)**
- 2. Klasniveau: het ondersteunen van het handelen van leerkrachten (coaching)**
- 3. Leerlingenniveau: het begeleiden van leerlingen**

- 1. Schoolniveau: visie- ontwikkeling en coördinatie van zorginitiatieven op het niveau van de school (scholengemeenschap)**

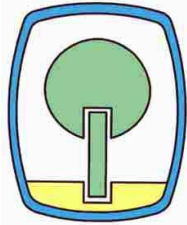
Wie het zorgbeleid op school of de scholengemeenschap coördineert, is zichtbaar aanwezig op school of in de scholengemeenschap. Hij/zij is het aanspreekpunt voor zowel leerlingen als leerkrachten, ouders, externe hulpverleners enz.

Coördinatie veronderstelt niet alleen dat men zeer goed op de hoogte is van de noden van leerlingen en leerkrachten, maar ook dat men weet waar men samen naartoe wil en op wie men daarvoor een beroep kan doen, zowel intern als extern. Een beleid ontwikkelen vanuit een door het schoolteam of de scholengemeenschap gedragen visie en gezamenlijke doelgerichtheid, mede ondersteund door het CLB-team, is hierbij onontbeerlijk.

Coördinatie van het zorgbeleid houdt ook in dat men overleg organiseert. Het is belangrijk dat pedagogisch-didactische knelpunten bespreekbaar worden gemaakt en dat gezocht wordt naar een gelijkgerichte aanpak binnen de school of scholengemeenschap.

Complementair aan het intern overleg is de organisatie van de samenwerking met externen. Het stimuleren van de ouderbetrokkenheid en het bevorderen van de communicatie met de ouders krijgen binnen een zorgbeleid specifieke aandacht.

De verantwoordelijke voor de zorgcoördinatie verzorgt de brugfunctie naar het CLB dat de school begeleidt, om zo samen de interne en externe hulp in een continuüm uit te bouwen. Zoals de verantwoordelijke voor de zorgcoördinatie binnen de school de draaischijf vormt van school naar CLB, zo vormt het CLB de draaischijf naar de meer gespecialiseerde vormen van zorg in het lokale netwerk. Ervaring leert dat de communicatie met het CLB vlotter verloopt wanneer de school of scholengemeenschap over een rechtstreekse contactpersoon beschikt. Ook via samenwerking met het buitengewoon onderwijs kan expertise in de school worden binnengehaald. Het GON heeft hier steeds een hefboomfunctie vervuld.

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46
2650 Edegem

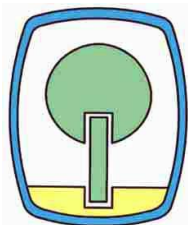
Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

E-mail delink@telenet.be

Concrete initiatieven die op het niveau van de school of scholengemeenschap kunnen worden genomen zijn bijvoorbeeld het introduceren en ondersteunen van het gebruik van een leerlingvolgsysteem, het uittekenen en uitproberen van flexibele groepeeringsvormen, het organiseren en toegankelijk maken van een registratiesysteem, het inrichten van een documentatiecentrum en een meer gespecialiseerde bibliotheek of de kwaliteitsbewaking van het eigen zorgbeleid verzorgen. Al deze initiatieven krijgen echter pas een echte meerwaarde indien ze leiden tot alternatieve leertrajecten voor de kinderen die dit nodig hebben, binnen of buiten vast klasverband.

In het kader van kleuterparticipatie is de zorgcoördinator het aanspreekpunt en de contactpersoon voor externe organisaties zoals Kind en Gezin, het CLB, het LOP, het lokale bestuur, enz.

- *'zichtbaar' aanspreekpunt zijn voor elke zorgvraag in de school (vanwege leerlingen, leerkrachten, ouders,..)*
- *organiseren en coördineren van de curriculumdifferentiatie voor individuele leerlingen of voor groepen van leerlingen (=differentiatie naar doelen, inhoud, werkvormen, groepeeringsvormen, evaluatie, tempo,...)*
- *organiseren en ondersteunen van gedifferentieerde leertrajecten*
- *introduceren en ondersteunen van het gebruik van een leerlingvolgsysteem*
- *organiseren van de registratie van nuttige informatie over de leerlingen en dit toegankelijk maken voor alle betrokkenen*
- *acties plannen om kleuters die onregelmatig schoollopen beter te kunnen opvolgen en begeleiden*
- *creatieve initiatieven ontwikkelen om de kleuterparticipatie te verhogen en de ouderbetrokkenheid te versterken*
- *expertise uitwisselen binnen de scholengemeenschap en de leerkrachtenteams in het kader van de kleuterparticipatie*
- *contacten leggen met de ouders, het CLB en eventueel met het LOP en externe organisaties zoals het lokaal bestuur of Kind en Gezin met het oog op de lokale samenwerking omtrent niet-ingeschreven kleuters.*
- *organisatie van het intern (multidisciplinair) overleg*
- *organisatie van de contacten met externen (CLB, gespecialiseerde diensten, welzijnssector, opleiders en nascholers,..)*
- *uitbouwen van een netwerk van personen, diensten en scholen waarmee kan samengewerkt worden en /of waar ondersteuning kan gevonden worden (zorgcollega's op andere scholen, collega's binnen de scholengemeenschap, collega's uit het buitengewoon onderwijs, pedagogisch begeleiders,...)*

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46

2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

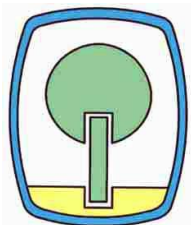
E-mail delink@telenet.be

- *inrichten van een toegankelijk documentatiecentrum*
- *stimuleren van de ouderbetrokkenheid*
- *organiseren van de contacten met ouders (bijvoorbeeld ouders van veelvuldig afwezige kleuters)*
- *zelfevaluatie van het zorgbeleid*

2. Klasniveau: het ondersteunen van het handelen van leerkrachten (coaching)

Naast de coördinatie van het zorgbeleid is er ook het daadwerkelijk helpen van de leerkrachten in hun praktijk. Dit kan zowel met het oog op preventieve als remediërende interventies, zowel met de groep als met individuele leerlingen. Een soepele organisatie, met het meer of minder doorbreken van de uniforme jaarklas, vraagt immers een sterk differentiërend vermogen van de leerkrachten. Zij worden hierin collegiaal gecoacht en ondersteund, bijvoorbeeld door middel van didactische suggesties, participatie bij de observatie en probleemanalyse of door samen te werken aan het opstellen van een handelingsplan.

- *didactische suggesties geven inzake omgaan met diversiteit (=preventief vermijden dat het onderwijsgedrag achterstanden en /of problemen genereert)*
- *hulpmiddelen aanreiken inzake detectie en probleemanalyse*
- *ondersteunen via een handelingsgerichte diagnostiek*
- *samenwerken aan het opstellen van een handelingsplan*
- *samen zoeken naar oplossingen en interventies*
- *samen opvolgen en evalueren van de interventies en van de algemene aanpak*
- *collegiale coaching van leerkrachten*
- *inschakelen van het CLB*

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46

2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

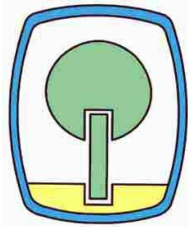
E-mail delink@telenet.be

3. Leerlingenniveau: het begeleiden van leerlingen

Binnen het zorgbeleid moet er ook aandacht zijn voor de begeleiding van individuele leerlingen. Complementair aan de coaching van de leerkracht en de coördinatie van het zorgbeleid wordt ervoor gezorgd dat kinderen de extra ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Uitvoeren van handelingsplannen, individuele remediëring bij hardnekkige problemen, momenten van training van basisvaardigheden, extra stimulering van motoriek, e.d. behoren tot de mogelijkheden. Dit gebeurt vaak vanuit een specifieke deskundigheid. Wanneer het probleem de draagkracht van de leerkracht of klasgroep overstijgt, kan het zorgbeleid via enkele gerichte interventies tijdelijk worden overgenomen buiten de klascontext door de zorgbegeleider, die desgewenst het CLB inschakelt.

De eerstelijnszorg door de leerkracht en de aanvullende expertise van de persoon of personen met een zorgopdracht binnen de school of scholengemeenschap, de ondersteuning van het CLB en eventueel van externe hulpverleners, vullen elkaar op die manier aan.

- *hulp bij leer -of gedragsproblemen aan individuele leerlingen of aan groepjes leerlingen*
- *(samen) uitvoeren van de handelingsplanning*
- *versterken van het welbevinden van de leerling*
- *inschakelen van het CLB*

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46
2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

E-mail delink@telenet.be

Bijlage II:

Handelingsgericht werken:

1. Onderwijsbehoeften van leerlingen en ondersteuningsbehoeften van leerkrachten centraal

Onderwijsbehoeften: wat heeft de leerling nodig om een bepaald doel te bereiken?

Ondersteuningsbehoeften: wat hebben de leerkracht of ouders nodig om het kind goed te begrijpen en te ondersteunen?

Bv: een leerling heeft veel nood aan structuur -> hoe kan de leerkracht dit aanpakken, rekening houdend met de behoeften van alle andere leerlingen

2. Systematisch en transparant

Eerst denken, dan doen!

- Planmatig handelen
- Stap voor stap
- Nauwkeurig en volledig
- Transparant
- Verantwoorde instrumenten en kennis

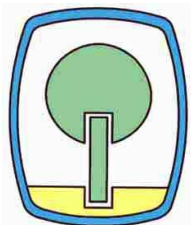
Bv: een ouder vermoedt dat haar kind een leerstoornis heeft -> eerst nagaan of het effectief nodig is om te testen

3. Doelgericht en haalbare adviezen

Willen weten om... te adviseren!

- Waar willen we naartoe?
- Elke stap moet nuttig zijn in functie van het doel
- Als-dan redenering
- Wenselijk en haalbaar advies waar iedereen achter staat
- Doelen stellen om achteraf te kunnen evalueren
- SMART-doelstellingen (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdsgebonden)

Bv: als ik weet dat deze leerling een gedragsstoornis heeft, dan ... is het belangrijk voor als ik dat doe, dan weet ik ...

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46

2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

E-mail delink@telenet.be

4. Transactioneel kader

Steeds een **wederzijdse beïnvloeding**: kind, opvoedingssituatie en onderwijsleersituatie

Kind staat steeds in interactie met zijn omgeving (leerling-leerkracht interactie)

Bv: als een kind zich niet goed voelt op school, dan zal het in de opvoedingssituatie signalen vertonen

5. Constructief samenwerken

Leerkracht (onderwijsdeskundige)

Zorgcoördinator

Leerling (mederegisseur)

Ouder (ervaringsdeskundige)

-> **Werken actief samen als gelijkwaardige partners**

CLB

...

De leerling wordt te vaak vergeten! Ze zijn vaak inspirerend.

Constructief samenwerken leidt tot (Marzano, 2007):

-minder afwezigheid van leerlingen, hogere opkomst van ouders bij besprekingen op school

-betere leerprestaties

-succesvollere gedragsveranderingen

-toename welbevinden van de leerling

6. Positieve aspecten

-Sterktes van het kind - leerkracht/school/klas - ouders/gezin

-Biedt tegengewicht

-Beter inzicht

-Te gebruiken bij plan van aanpak!

7. De leerkracht doet ertoe

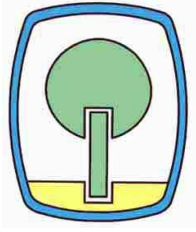
De leerkracht biedt kwaliteitsvol onderwijs.

Cruciale bijdrage aan de positieve ontwikkeling van kinderen:

-leren

-werkhouding

-sociaal-emotioneel functioneren

Vrije Kleuterschool De Link

Patronaatstraat 28 – Jan Verbertlei 46
2650 Edegem

Tel. 03 369 66 33 Fax 03 458 04 97

E-mail delink@telenet.be

Bronnen:

Boek:

Pameijer, N., van Beukering, T., Schulpen, Y. & Van de Veire, H. (2008).

Handelingsgericht werken op school. *Samen met leerkracht, ouders en kind aan de slag*. Leuven: Acco.

Website:

www.ondvlaanderen.be/edulex